

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

проф. Студеняк І.П.

Вересень 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці
країн Центральної Європи**

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «**Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці країн Центральної Європи**» для здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктор філософії/Doctor Philosophy (Ph.D) галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **052 Політологія** освітньої програми Політологія/Political Science.

Розробниця:

Лендъл М.О., доцент, доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології і державного управління.

Протокол № 12 від 25 червня 2016 року.

В. о. зав. кафедри _____ (проф. Вегеш М.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 5 від 24 червня 2016 року.

Голова _____ (доц. Зан М.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 9 аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 6	2	2
	Лекції:	
	15	4
	Практичні (семінарські):	
	15	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	82

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці країн Центральної Європи» є вивчення спільних та особливих характеристик процесу та результатів інтеграції центральноєвропейських суспільств до європейського політичного та соціально-економічного простору.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів

вищої освіти таких компетентностей:

1) *загальних компетентностей*:

- здатність рецензувати публікації та презентації, а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну дослідницьку позицію (ЗК-1);
- вміння абстрактно обґрунтовувати та моделювати задачі, щоб просувати та трансформувати наукові знання та розуміння (ЗК-2);
- спроможність писати наукові тексти рідною й іноземною мовою, розмовляти та слухати, представляючи складні задачі фахівцям та нефахівцям з різних країн світу (ЗК-4);
- здатність організовувати набуття теоретичних та практичних інструментів, скеровуючи зусилля і об'єднуючи результати різних досліджень та аналізів (ЗК-5);
- вміння співпрацювати в місцевому та міжнародному середовищі, щоб завершити спеціальні завдання, пов'язані з дисципліною (ЗК-6)

2) *фахових компетентностей*:

- володіння обґрунтованими знаннями політичних процесів та міжетнічних і міжцивілізаційних взаємин (ФК-1);
- здатність визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел, документів та текстів для розгляду відповідних задач (ФК-2);
- спроможність аналізувати, відбирати, контекстуалізувати та інтерпретувати значні обсяги документального, монографічного та нормативно-правового матеріалу (ФК-4);
- вміння планувати та на основі дослідження робити внесок до політологічних знань, пов'язаних з важливою задачею, що відповідає якості матеріалів для друку (ФК-5).

Окрім того, вивчення вказаної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з'ясувати сутність, змістовні співпадіння та відмінності між класичними та сучасними теоріями, що пояснюють сутність функціонування політичних інститутів, зокрема в рамках неінституціонального підходу, використати його положення для аналізу регіональної та локальної політики у суспільствах Нової Європи, насамперед, центральноєвропейських.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці країн Центральної Європи**» (НД) освітньої програми (ОП):

ОК.01. Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі

ОК.02. Теорія та методологія класичної та сучасної філософії

ОК.03. Презентація наукових результатів та управління науковими проектами

ОК 05 Сучасні інформаційні технології

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці країн Центральної Європи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здатність об'єднувати (синтезувати) та обговорювати публікації, в межах та поза областю дослідження.	ПРН-1
Здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливого завдання.	ПРН-3
Здатність представляти свої результати дослідження іноземною мовою.	ПРН-6
Обізнаність та здатність взаємодіяти інтелектуально з найновішими політологічними дослідженнями в спеціальній області дослідження.	ПРН-10
Здатність використовувати облікову інформацію з архіву, бібліотечні каталоги та найновіші ІКТ-ресурси, щоб локалізувати джерела та документальний матеріал, корисний для свого власного дослідження.	ПРН-11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці країн Центральної Європи»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вивчення оптимальні теоретичні підходи і методологічний інструментарій до дослідження місцевих політичних інститутів та процесів у постсоціалістичних суспільствах Центральної Європи	ПРН-1
Засвоєння сутність інституційно-нормативного аспекту систем місцевого самоврядування у країнах ЦСЄ як необхідного середовища для режиму локальної демократії, зокрема тих норм, що визначають рівень автономії територіальних громад від держави, функціонування представницької та безпосередньої демократії	ПРН-2
Систематизація джерела формування та типи відтворення місцевих еліт і лідерів у постсоціалістичних країнах, загальні ознаки елітотворення у різних суспільствах і громадах, а також форми та чинники крос-національної та крос-локальної варіації	ПРН-3
Узагальнення типові форми взаємодії між місцевими елітами та загальнонаціональними партіями, особливі для окремих країн механізми їх впливу на пріоритети локальних політичних лідерів,	ПРН-4

фактори, які обумовлюють успіх позапартійних політиків та висуванців непарламентських політичних сил на місцевому рівні	
Вивчення політико-культурні орієнтації громадян у постсоціалістичних країнах щодо загальнонаціональних та місцевих політичних інститутів і процесів, визначити передумови формування різних політичних позицій та цінностей у локальних спільнотах регіону	ПРН-5
Вміння виокремлювати типові і специфічні для окремих національних контекстів та типів громад форми взаємодії між організаціями громадянського суспільства та структурами влади	ПРН-6

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен;
- контрольна робота у письмовій формі;
- аналітичне есе;
- презентація результатів виконаної індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичного есе,

Форма модульного контролю: контрольна робота у письмовій формі.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання	Години
Тема 1	8
Тема 2	8
Тема 3	8
Тема 4	8
Тема 5	8
Тема 6	10
Самостійна робота	50
Разом	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30
Есе	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Всього:	100	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у

тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій єврорегонілішських процесів у різних країнах Центральної Європи, регіоні загалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків здобувача з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «*Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсів) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вмiє порiвнювати, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, в цiлому самостiйно застосовувати на практицi, контролювати власну дiяльнiсть;
- опанував навчально-програмовий матерiал, успiшно виконав завдання, передбаченi програмою, засвоїв основну лiтературу, яка рекомендована програмою;

оцiнку «задовiльно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матерiал в обсязi, необхідному для подальшого навчання i використання його у майбутнiй професiї;
- виконує завдання непогано, але зi значною кiлькiстю помилок;
- ознайомлений з основною лiтературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамени помилки при виконаннi завдань, але пiд керiвництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцiнку «задовiльно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володiє основним навчально-програмовим матерiалом в обсязi, необхідному для подальшого навчання i використання його у майбутнiй професiї, а виконання завдань задовольняє мiнiмальнi критерiї. Знання мають репродуктивний характер.

оцiнка «незадовiльно» (35-59 балiв, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєвi прогалини в знаннях основного програмового матерiалу, допустив принципiвi помилки у виконаннi передбачених програмою завдань.

оцiнка «незадовiльно» (35 балiв, F) – виставляється здобувачу заочної форми навчання, який:

- володiє навчальним матерiалом тiльки на рiвнi елементарного розпiзнавання i вiдтворення окремих фактiв або не володiє зовсiм;
- допускає грубi помилки при виконаннi завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання i не готовий до професiйної дiяльностi пiсля закінчення унiверситету без повторного вивчення даної дисциплiни.

Таблиця вiдповiдностi оцiнок за рiзними шкалами

Оцiнка за 100-бальною шкалою	Оцiнка ЄКТС	Оцiнка за нацiональною шкалою	
		диференцiйована	недиференцiйована
90 – 100	A	вiдмiнно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовiльно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовiльно з можливiстю повторного складання	незараховано з можливiстю повторного складання
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Політичні інститути та інституції: інституційний та неоінституційний підходи

Поняття "політичний інститут" і "політична інституція": визначення, становлення, еволюція та сучасний стан розвитку. Предмет інституційних (інституціональних) досліджень. Запровадження терміну «інституціоналізм» (Л. Гамільтон, 1918 рік). Започаткування інституційних досліджень в політичній економії: Т. Веблен, У. Мітчел.

Застосування інституційного підходу у політичній науці: витоки в Античній думці, теоріях Відродження та Нового часу. Неоінституціоналізм як теоретико-методологічний підхід до аналізу політичних інститутів та інституцій. Різновиди й етапи розвитку неоінституціоналізму.

Феномен політичної інституціоналізації. Формальні та неформальні політичні інститути. Політичні та правові норми, конституція та конституційна інженерія. Ключові інституційні дихотомії, параметри вибору та патерни функціонування політичних інститутів. Стабільність, сила й ефективність політичних інститутів. Політична система як політологічна категорія: теоретико-методологічний зріз.

Держава як основний інститут політичної системи. Систематизація владно-політичних інститутів держави. Міжінституційні (виконавчо-законодавчі) відносини у державі. Міжінституційні баланси, стримування, противаги та конфлікти у політичній системі. Форма та система державного правління. Підходи та моделі типологізації і таксономії систем державного правління.

Політичний режим як системний атрибут міжінституційних відносин у державі. Партійні і виборчі системи як політичні інститути: структуризація і кореляція.

ТЕМА 2. Інституційні виміри сучасних політичних режимів

Демократія та демократизація – кількісні виміри порівняльного політологічного аналізу (індивідуальні проекти): індекс політичної демократії Ф. Катрайта, індекс демократичної дії Д. Нейбауера, індекс демократизації Т. Ванханена, індекс політичної демократії К. Боллена, індекс демократизації Р. Гастіла, "новий індекс демократизації" К. Херпфера.

Демократія/автократія і демократизація/авторитаризація: кількісні виміри аналізу (організаційні проекти). Проект "Політія". Проекти Тату Ванханена (Гельсінського університету). Громадянські права і політичні свободи "Freedom House". Індекси проекту "Ліберальні інститути". Свобода преси: кількісні виміри порівняльного політологічного аналізу. "Індекс свободи преси" організації "Репортери без меж". Проекти організації "Freedom House". Економічна свобода: кількісні виміри порівняльного політологічного аналізу. "Економічна свобода у світі" інститутів Катона та Фрейзера. "Індекс економічної свободи" фонду "Спадщина". "Світовий огляд економічної свободи" "Freedom House". Політична трансформація: кількісні виміри порівняльного політологічного

аналізу. Індекс людського розвитку. Проекти організації "Freedom House": "Нації у транзиті" і "Країни на роздоріжжі". Проекти фонду Бертельсманна: індекс трансформації Бертельсманна та індикатори сталого урядування. Проекти організації "Transparency International": індекс сприйняття корупції, світовий барометр корупції та індекс хабародавців. Класифікація несоціалістичних країн – проект академії наук СРСР. Проект "Політичний атлас сучасності". Глобалізація: кількісні виміри порівняльного політологічного аналізу. КОF індекс глобалізації, Індекс глобалізації А.Т. Kearney, CSGR індекс глобалізації, GlobalIndex проекту "TransEurope", Індекс глобалізації Маастрихтського університету

ТЕМА 3. Політичні інститути центральноєвропейських країн

Порівняльний аналіз інституту президентства в країнах Центральної Європи
Особливості обрання та вимоги до кандидатів у президенти в країнах Центрально-Східної Європи
Повноваження президентів у країнах Центральної Європи.
Особливості відповідальності та дострокового припинення повноважень президентів у країнах Центральної Європи

Порівняльна характеристика парламентів країн Центральної Європи
Історія парламентаризму в країнах Центральної Європи.
Головування й управління парламентами в країнах Центральної Європи.
Комітети як елементи структури парламентів країн Центрально-Східної Європи.
Особливості бікамералізму в країнах Центрально-Східної Європи.
Властивості законодавчої функції парламентів країн Центрально-Східної Європи
Оцінка ефективності повноважень парламентів та участі у них жінок в країнах Центральної Європи

Порівняльна характеристика урядів країн Центральної Європи.
Посада глави уряду та її повноваження в країнах Центральної Європи.
Детермінанти формування урядів у країнах Центрально-Східної Європи.
Особливості відповідальності урядів у країнах Центральної Європи
Типи урядових кабінетів у країнах Центрально-Східної Європи

Особливості виборів і виборчих систем у країнах Центральної Європи.
Парламентські виборчі системи.
Пропорційні виборчі системи парламентів (нижніх палат парламентів) країн.
Змішані виборчі системи парламентів (нижніх палат парламентів) країн Центральної Європи.
Виборчі системи верхніх палат парламентів країн Центральної Європи
Особливості участі у виборах у регіоні.

ТЕМА 4. Інституційно-нормативний аспект місцевої демократії у країнах Центральної Європи

Політичні та нормативні передумови інституціоналізації місцевого самоврядування.
Чинники формування і зміст нормативного поля місцевої демократії у постсоціалістичній Європі.
Радикальний варіант здійснення децентралізації у Польщі.
Формування ліберальних нормативних рамок для місцевої демократії у Чеській Республіці.
Фактори та форми інституціоналізації самоврядування у Словаччині.

Системи та процедури виборів до місцевих органів влади.
Оформлення місцевої електоральної демократії у регіоні Центральної і Східної Європи.
Еволюція правил обрання місцевих органів влади у Республіці Польща.
Сталість нормативного поля

формування місцевих органів влади у Чеській Республіці. Мажоритарний дизайн системи виборів органів місцевого самоврядування у Словацькій Республіці

Нормативна регламентація безпосередньої демократії на місцевому рівні. Спільні та відмінні форми прямої участі громадян у регіоні Центральної і Східної Європи. Інституційне середовище здійснення безпосередньої демократії у Польщі. Еволюція норм прямої демократії у Чеській Республіці. Проблеми інституціоналізації участі громадян у Словаччині.

ТЕМА 5. Тенденції трансформації місцевих політичних еліт у постсоціалістичних суспільствах Європи

Загальні тенденції локального елітотворення у постсоціалістичних суспільствах. «Місцева революція» 1990-го року та усталення тенденцій відтворення еліт у Республіці Польща. Формування основних каналів елітотворення у Чеській Республіці. Особливості відтворення місцевих політичних еліт у Словацькій Республіці

Вплив партій на політичні пріоритети місцевих еліт у країнах Центральної і Східної Європи. Спільні особливості взаємодії партій та еліт у громадах регіону. Тенденції партизації місцевої політики у Польщі. Позапарламентський характер місцевого політичного процесу у Чеській Республіці. Партійний чинник у локальній політиці Словаччини

ТЕМА 6. Участь громадян у формуванні місцевої політики у країнах Центральної Європи

Основні тенденції політичної участі на рівні локальних спільнот. Пряма демократія у громадах постсоціалістичних суспільств Європи. Характерні ознаки застосування інструментів безпосередньої демократії у Республіці Польща. Специфічні ознаки місцевої участі у Чеській Республіці. Особливості участі на місцевому рівні у Словацькій Республіці.

Політична культура як чинник функціонування місцевої демократії. Локальний вимір політико-культурних орієнтацій громадян країн Центральної і Східної Європи. Демократичні елементи у політичній культурі громадян Польщі. Позитивна оцінка демократичних інститутів жителями Чеської Республіки. Демократичні політичні орієнтації у місцевих спільнотах Словаччини.

Громадянське суспільство як елемент демократичного режиму розпорядження владою на місцевому рівні. Тенденції інституціоналізації громадянського суспільства в постсоціалістичних країнах. Особливості розвитку організацій громадянського суспільства у Республіці Польща. Проблеми функціонування громадянської сфери у Чеській Республіці. Практика політизації структур громадянського суспільства в Словацькій Республіці

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: очна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна а робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Політичні інститути та інституції: інституційний та неінституційний підходи		2	2			7
Тема 2. Інституційні виміри сучасних політичних режимів		4	2			8
Тема 3. Політичні інститути центральноєвропейських країн		4	4			10
Тема 4. Інституційно-нормативний аспект місцевої демократії у країнах Центральної Європи		3	2		20	
Тема 5. Тенденції трансформації місцевих політичних еліт у постсоціалістичних суспільствах Європи		2	3			7
Тема 6. Участь громадян у формуванні місцевої політики у країнах Центральної Європи						8
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	90	15	15			60
Разом за семестр	90	15	15			60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Політичні інститути та інституції: інституційний та неоінституційний підходи		2				4
Тема 2. Інституційні виміри сучасних політичних режимів		2				6
Тема 3. Політичні інститути центральноєвропейських країн			2			6
Тема 4. Інституційно-нормативний аспект місцевої демократії у країнах Центральної Європи						30
Тема 5. Тенденції трансформації місцевих політичних еліт у постсоціалістичних суспільствах Європи						30
Тема 6. Участь громадян у формуванні місцевої політики у країнах Центральної Європи			2			6
Разом за модуль	90	4	4			82
Разом за семестр	90	4	4			82

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Політичні інститути та інституції: інституційний та неоінституційний підходи		
2	Інституційні виміри сучасних політичних режимів		
3	Політичні інститути центральноєвропейських країн		2
4	Інституційно-нормативний аспект місцевої демократії у країнах Центральної Європи		
5	Тенденції трансформації місцевих політичних еліт у постсоціалістичних суспільствах Європи		
6	Участь громадян у формуванні місцевої політики у країнах Центральної Європи		2
Разом		15	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Політичні інститути та інституції: інституційний та неоінституційний підходи	7	4
2	Інституційні виміри сучасних політичних режимів	8	6
3	Політичні інститути центральноєвропейських країн	10	6
4	Інституційно-нормативний аспект місцевої демократії у країнах Центральної Європи	20	30
5	Тенденції трансформації місцевих політичних еліт у постсоціалістичних суспільствах Європи	7	30
6	Участь громадян у формуванні місцевої політики у країнах Центральної Європи	8	6
Разом		60	82

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальна завдання здобувача з навчальної дисципліни «Неінституційні практики у місцевій та регіональній практиці країн Центральної Європи» передбачає підготовку здобувачами презентацій на одну із запропонованих тем

Теми для презентацій:

1. Джерела формування і типи відтворення регіональних та місцевих еліт у Республіці Польща
2. Джерела формування і типи відтворення регіональних та місцевих еліт у Чеській Республіці
3. Джерела формування і типи відтворення регіональних та місцевих еліт у Словацькій Республіці
4. Джерела формування і типи відтворення регіональних та місцевих еліт в Україні
5. Специфічні ознаки місцевої участі у Чеській Республіці
6. Специфічні ознаки місцевої участі у Республіці Польща
7. Специфічні ознаки місцевої участі у Словацькій Республіці
8. Специфічні ознаки місцевої участі в Україні

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові джерела:

1. Бунецький Л. Аспекти інституціоналізму в сучасній політичній науці: аналіз феномену "політичний інститут" / Леонід Бунецький // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : Філософія. Політологія. 2009. № 91/93. С. 60–63.
2. Голосов Г. Сравнительная политология : 3-е изд., перераб. и доп. / Григорий Голосов. Изд-во Европ. ун-та в Санкт-Петербурге, 2001. 368 с.
3. Гудин Р. Политическая наука : новые направления / Р. Гудин, Х.-Д. Клингеманн (научн. редактор русского издания профессор Е.Б. Шестопал). М. : Вече, 1999. 786 с.
4. Лендьел М. О. Місцева демократія у країнах Центральної та Східної Європи / М.О. Лендьел. Ужгород : Мистецька лінія, 2011. 688 с.
5. Лендьел М.О. Теоретико-методологічні аспекти дослідження місцевих політичних еліт країн Центральної та Східної Європи / Мирослава Олександрівна Лендьел // Грані : науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2008. № 4 (60). С. 124–128.
6. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт. К. : Основи, 2000. 198 с.
7. Патрушев С. Институционализм в политической науке : Этапы, течения, идеи, проблемы / Сергей Патрушев // Политическая наука. 2001. № 2. С. 146–186.
8. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: Навчальний посібник/Упоряд. М.Лендьел. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.
9. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці // Вісник Львівського університету. Серія : філософські науки. 2006. Вип. 9. С. 190–199.
10. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи : [монографія] / Анатолій Романюк. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 391 с.
11. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи : інституційний вимір / Анатолій Романюк. Львів : ЦПД ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 272 с.
12. Романюк А. Політичні інститути країн Центрально-Східної Європи: порівняльний аналіз / А. Романюк, В. Литвин, Н. Панчак-Бялоблоцька. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 462 с.
13. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія : Дослідження структур, мотивів і результатів / Джованні Сарторі. К. : АртЕк, 2001. 224 с.
14. Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах / Самюэль Хантингтон. М. : Прогресс-Традиция, 2004. 480 с.
15. Чилкот Р. Теории сравнительной политологии : В поисках парадигмы / Рональд Чилкот. ИНФРА-М, 2001. 560 с.

16. The Indicators of Local Democratic Governance Project Concepts and Hypotheses / Ed. G. Soos: Tocqueville Research Center. Budapest, 2001. 60 p.
17. The Making of Post-Communist Elites in Eastern Europe [E. Hanley, P. Matějů, K. Vlachová, J. Krejčí]. доступу: <http://archiv.soc.cas.cz/download/56/98-4.doc>.
18. Rhodes R. The Oxford Handbook of Political Institutions / R. A. W. Rhodes, Sarah A. Binder, Bert A. Rockman. Oxford Handbooks Online, 2008. 834 p
19. Surazska W. Local Revolutions in Central Europe, 1990 to 1994 : Memoirs of Mayors and Councilors from Poland, Slovakia, and The Czech Republic / Wisla Surazska // Publius : The Journal of Federalism. 1996. V. 26. P. 121-140.

Допоміжні джерела:

1. Вейнгаст Б. Политические институты с позиций концепции рационального выбора / Б. Вейнгаст // Гудин Р. Политическая наука : новые направления / Р. Гудин, Х.-Д. Клингеманн (научн. редактор русского издания профессор Е.Б. Шестопап). – М. : Вече, 1999. – С. 180–204.
2. Дем'яненко Б. Україні в світ у 2010 році : Компаративний аналіз методами міжнародного ранжування / Борис Дем'яненко // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. К., 2011. Вип. 22. С. 281–293.
3. Дюверже М. Политические институты и конституционное право / Морис Дюверже // Семигин Г. Антология мировой политической мысли : в 5 т. Т. 2. Зарубежная политическая мысль. XX в. / Геннадий Семигин. М. : Мысль, 1997. С. 644–655.
4. Истон Д. Категории системного анализа политики / Д. Истон Дэвид // Мухаев Р. Политология : Хрестоматия / Р. Т. Мухаев. М., 2000. С. 426–434.
5. Кармазіна М. "Інститут" та "інституція" : проблема розрізнення понять [Електронний ресурс] / Марія Кармазіна, Олена Шурбована // Політичний менеджмент. 2006. № 4. С. 10–19.
6. Колодій А. Нормативне регулювання політичного процесу / А. Колодій // Політологія / За наук. ред. А. Колодій. К., 2000. С. 113–128.
7. Лендшел М.О. Аналіз місцевої політики у постсоціалістичних суспільствах Центральної та Східної Європи у західній науці / М.О. Лендшел // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, соціологія, філософія. Вип. 15. Ужгород: Видавництво УжНУ "Говерла", 2010. – С. 204-210.
8. Литвин В. Урядова стабільність крізь призму партійних детермінант країн Центральної Європи / Віталій Литвин // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Політологія, Соціологія, Філософія. 2009. № 13. С. 110–118.
9. Мелеганіч Г.І. Формування місцевої політичної еліти в Словацькій Республіці за результатами комунальних виборів (на прикладі Кошицького та Пряшівського країв) / Г.І. Мелеганіч. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewFile/2641/2347
10. Питерс Б. Политические институты : вчера и сегодня / Б. Гай Питерс // Гудин Р. Политическая наука : новые направления / Р. Гудин, Х.-Д.

- Клингеманн (научн. редактор русского издания профессор Е.Б. Шестопад). М. : Вече, 1999. С. 218–232.
11. Стецюк П. Основи теорії конституції та конституціоналізму : Курс лекцій / П. Стецюк. Львів, 2003. 232 с.
  12. Jůptner P. Komunální koalice a politické modely / Petr Jůptner // Politologická revue. 2001. . 7. – P. 147–158.
  13. Soós G. Local Party Institutionalization in Hungary / Gábor Soós. Режим доступа: <http://web.ceu.hu/polsci/dissertations/soos.pdf>.
  14. Local Political Leadership in Europe : Town Chief, City Boss or Loco President ? ; ed. P. Delwit, J.-B. Pilet, H. Reynaert, K. Steyvers. Vanden Broele, 2009. 411 p.
  15. Surazska W. Local Revolutions in Central Europe, 1990 to 1994 : Memoirs of Mayors and Councilors from Poland, Slovakia, and The Czech Republic / Wisla Surazska // Publius : The Journal of Federalism. 1996. V. 26. P. 121-140.
  16. Offe C. Designing institutions in East European transitions / Claus Offe // Goodin R. The theory of institutional design / Robert E. Goodin. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. P. 199–226.
  17. Przeworski A. Democracy as an Equilibrium / Adam Przeworski // Public Choice. 2005. Vol. 123. P. 253–273.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. Podział mandatów w sejmikach województw według komitetów wyborczych. Serwis PKW // Państwowa Komisja Wyborcza. <http://pkw.gov.pl>
2. Štatistický úrad SR <http://portal.statistics.sk>.
3. Podiel poslancov zvolených do obecnych, mestskych, miestnych zastupitelstiev za najúspešnejšie politické strany, koalície politických strán a nezávilých kandidátov v SR. <http://portal.statistics.sk>.
4. Podiel starostov obcí, primátorov miest, starostov mestskych častí zvolených za SMK-MKP <http://portal.statistics.sk>.